

PAPER DETAILS

TITLE: "Sünnetin Bireysel ve Toplumsal Degisimdeki Rolü" Sempozyumu

AUTHORS: Huriye MARTI

PAGES: 185-194

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/605679>

“Sünnetin Bireysel ve Toplumsal Değişimdeki Rolü” Sempozyumu, 11-12 Mayıs 2007, Meram/KONYA

Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından tertiplenen “Sünnetin Bireysel ve Toplumsal Değişimdeki Rolü” başlıklı Hadis ve Sünnet Sempozyumu, 11-12 Mayıs 2007 tarihlerinde Konya’da gerçekleştirildi.

Dört oturum halinde icra edilen sempozyumun açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye gelen İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Önkal, Kur’an’dan sonra İslâm dininin ikinci temel kaynağı olan Sünnet’in, Hz. Peygamber’den bugüne sadece bireylerin hayatını değil, toplumların karakterini de şekillendiren benzersiz bir etkiye sahip olduğunu belirtti. Örnek bir Müslüman kimliği oluşturmak ve huzurun hâkim olduğu bir toplum inşa etmek için değişim ve dönüşümün en emin, en kesin ve en kestirme yolunun Sünnet olduğunu vurgulayan Önkal, bu noktada bize düşen görevin, Sünnet’i iyi anlamak ve yaşanılır kılmak olduğuna dikkat çekti. “Dünyanın dört bir tarafında ve özellikle İslâm ülkelerinde hâkim bulunan işgaller, savaşlar, insanlık suçları, açlık, sefalet, yaygınlaşan ahlâksızlık, sıradanlaşan bireysel ve toplumsal bunalımlar, açmazlar eğer gönüllerimize acı veriyorsa, Hazreti Peygamber’in Sünnetini iyi anlamaya ve onun bütün beşeriyete sunduğu evrensel mesajına kulak vermeye muhtacız.” diyen Ahmet Önkal, sempozyumun, günümüz insanının gerek bireysel, gerekse toplumsal hayatında yaşadığı sıkıntıları Sünnet sayesinde giderme uğrunda atılan adımlara anlamlı bir katkı sağlayacağı yolundaki temennisini dile getirdi.

Sempozyumun 11 Mayıs 2007 Cuma günü sabah 9:30’da başlayan ilk oturumu, “İslâm’ın Doğru Anlaşılmasında ve Yaşanmasında Sünnetin Yeri” ismini taşımaktaydı. Prof. Dr. Mehmet S. Hatiboğlu ve Prof. Dr. Ali Osman Koçkuzu’nun konuşmacı olarak katıldığı bu açılış oturumunda, Türkiye’de din eğitiminin geçirdiği sıkıntılı dönemlere atıfla Sünnet’in dinî hayatımızdaki yeri vurgulandı.

Aynı gün saat 14:00’te başlayan ve “Sünnet’in Öngördüğü Fert ve Toplum Modeli” başlığını taşıyan ikinci oturumda, Sünnet’in her çağda insanlığa sunulan en geçerli ve gerçekçi yaşama modeli olduğu belirtildi. Çağlar ve me-

kânlar üstü özelliğe sahip bu huzur, barış, hak ve adaletin için yegâne yol olduğu vurgulandı.

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ali Osman Ateş, sempozyumunda gerçekleştirilen oturumun “Bireysel ve Toplumsal Değişim” tebliğ sundu. Sözlerine başlanarak bakış ve akış içinde sunmaya çalıştığı dönüşümün bir gelişme olmadığı, değişim hem de bir dönüşümün net’in önderlik edeceği temel bir dönüşüm olacağını dile getirdi. Yan devrimci bir karakter değil, gün yaşanan olumsuz değişimlere yara almamak için yapılması gereken sadece tek paragrafla değil, Dr. Ali Osman Ateş, bu eksikliği dolu ifadelerle hitap ettiği hatırladı.

Oturumun ikinci tebliğcisi Ettiği Kardeşleştirme (Muâhâde) Hayat Açısından Önemi ve Sancaklı idi. Sünnet’i, Saadet Arinden ele alan Sancaklı, önderlik ‘kardeşleştirme’nin detayları hâkim lüman kimliği oluşturmada na böylesi bir çabadan evrensel c nümüzde de uygulanmasına y recisi Prof. Dr. Ahmet Turan verdikten sonra günümüzde m

İlk oturumun üçüncü tebliğci ve “Çocuğun Din-Kültür ve Kişiliği” “Bir Sosyal Model” Olarak Su yoğun değişim ve dönüşümler de, çocuğun dinî eğitiminin n sorguladı. Ardından günümüze kuramama’ ve model arayışın ginen tebliğci, onlara Peygar gereğini vurguladı. Başarısız b ten sonra, çocuğun benlik inşa

nu dile getiren Uyanık, tebliğini Peygamberimizin çocuklara ve gençlere karşı sevgi ve merhamet temelli bir yaklaşım tarzı benimsediğine; şiddet, öfke ve gerilime dayanan uygulamaları reddettiğine dair birçok örnekle zenginleştirdi.

Konuşmanın müzakerecisi olarak kürsüde bulunan Doç. Dr. Selçuk Coşkun ise, öncelikle bir Sünnet sempozyumunda müzakereci olmakla, 'kişinin hatasını başkalarının önünde dile getirerek onu mahcup etmeme' prensibine sahip Peygamber'in tutumuna ters bir iş yaptığından yakındı. Sonrasında tebliği, başlıkta çocuktan söz ettiği halde muhtevasında gençlere ağırlık verdiği yönünde eleştirirken, aslında Peygamberimizin ana muhatabının yetişkinler olduğunu hatta çocuğa yönelik tavsiyelerinde de yine yetişkinleri hedef aldığını belirtti. Bu bağlamda Peygamberimizin kendi çocuklarını nasıl yetiştirdiği konusunda bilgi sahibi olamadığımızı vurgularken, tebliğcinin bir İslâm felsefesi olması hasebiyle, Efendimizin hayatına dair her türlü ayrıntının sadece hadisçilerin değil, bütün araştırmacıların ilgi alanına dahil olması gerektiğini de sözlerine ekledi.

Kısa bir aradan sonra devam eden ilk günün ikinci oturumunda, dördüncü konuşmacı Yrd. Doç. Dr. Hayati Yılmaz, "Toplumsal Dönüşümde Hz. Peygamber'in Kişiliğinin Etkisi" başlıklı tebliğini sundu. Öncelikle sahabenin salt Kur'an okumaları değil, bizzat Efendimizi gözlemlemeleri ve özdeşlik kurmaları sayesinde manevî hasletler edindiklerini vurgulayan Yılmaz, vahyin bir insan aracılığı ile insanlığa iletilmiş olmasının temel esprisinin de bu olduğuna dikkat çekti. Ardından Peygamberimizin müstesna şahsiyetinin risaletten önceki ve sonraki yaşamına yansımalarını ele alarak, hılfü'l-füdûl, Kâbe hakemliği, emîn sıfatını kazanışı, ilk vahiy geldiğinde Hz. Hatice'nin söyledikleri ve Ebû Süfyan'ın Herakliyus'a açıklamaları gibi olayları hatırlattı. Dolayısıyla muhataplarının onun söylediklerine inanmalarında bir lidere yakışan karizmatik tavrın ve üstün ahlâkî meziyetlerin son derece önemli olduğunu vurguladı.

Tebliğin müzakerecisi olan Doç. Dr. Enbiya Yıldırım ise, Hayati Yılmaz'ın, risaletten önceki hayatını anlattığı bölümde Peygamberimizden 'Muhammed' diyerek bahsetmesini eleştirerek sözlerine başladı ve her hâlükârda saygı ifadelerini terk etmemek gerektiğini belirtti. Peygamberimizin öylesine kirli bir ortamda iffetini hiç zedelemeyen tertemiz bir gençlik geçirdiğine dikkat çeken Yıldırım, İslâm'ı kabul edenlerin çoğunun bu kişilikten ne denli etkilendiklerini dile getirdi. İslâm'ı yüceltirken ölçüyü kaçırarak cahiliyeyi bütünüyle karalamanın doğru olmadığına inandığını belirten müzakereci, 'o dönemin ürünleri' diye nitelendirdiği ahabın, dini kabullenişlerinden önce de var olan güzel huylarını din ile zirveye taşıdıklarını söyledi.

İlk günün beşinci tebliğcisi İslâm'a: Değişim ve Süreklilik E. Öncelikle Sünnet'in devrimci Peygamber'in tebliğinin devrimci, tamamen farklı bir sosyal yapısı hayatlarından uzaklaştıkları. Bu tarz bir söylemin o dönemde nümüz insanını, dinlerini yaşatmadığını belirttikten sonra, peygamberler değişim gibi bir amaçları olduğunu gün görünmediğini vurguladı. kavramı yerine, 'toplumun statüsünü nülemeyeceğini, doğal diyebilirdi devamlılık gösterdiğini' anlatıyordu önerdi. Dolayısıyla Peygamberin lüzumlu gördüklerinin haricinde bütün eski âdet ve geleneklerini Aynı zamanda tedriciliğin, sosyal da dikkat çekti.

Tebliğin müzakerecisi Doç. Dr. rimci olduğunu söylerken ihtiyacı ra, değişim kavramının nötr bir kavram "Peygamber Efendimizin değişim taysa da, söz gelimi ortadan kaldırılan seyen bireyler için negatif anlamda kavramının kullanımını eleştiren bırakmadığına ve tevhid ilkesiyle na dikkat çekerken, bunların bir sına özen gösterdiğini belirtti. rını da örneklerle hatırlattı.

Hadis ve Sünnet Sempozyumunda edilen üçüncü oturumu sabah başkanlık ettiği oturum "Sünnet ve Çözüm Yolları" ana türlü buhran ve sıkıntısına anladığı oturumda, Sünnet'i günümüz di. Bu bağlamda, Sünnet'i doğrudan çekleri ile bağdaştırmanın önünü

Günün ilk konuşmacısı Prof. Dr. Talat Sakallı, “Sünnetin Güncel Yorumu: Kıyamet Alâmetleri İle İlgili Hadislere Verilen Anlamlara Eleştirel Bir Bakış ve İlgili Hadislerin Anlaşılmasına Yönelik Farklı Bir Teklif” konulu konuşması ile kürsüdeydi. Sakallı öncelikle gündemi sıklıkla meşgul eden ve kıyametin yaklaştığına dair ipuçları ihtiva eden hadis rivayetlerinin, kâinatın kozmik dengesinin bozulacağına ve yok olacağına işaret edenleri müstesna, dinî ve ahlâkî yozlaşmayla ortaya çıkabilecek olan toplumsal yok oluş veya çöküşü ifade ettiklerini belirtti. Dolayısıyla her bir rivayeti kevnî (küresel) kıyamete hamletmek yerine ictimâî (sosyal) ve ferdî kıyamet şeklinde anlamamanın, konu hakkındaki hadislere ilişkin birçok problemin çözülmesine yardımcı olacağını söyledi. Peygamberimizin kimi zaman sembolik bir dil kullandığına dikkat çekerken, mecazların hakikat, hakikatlerin mecaz, teşbih ve temsillerin gerçeklik olarak algılanmasının, bu tür hadisleri içinden çıkılmaz bir hale getirdiğinden söz etti. Daha sonra kıyametin anlamı, gerçekliği ve alâmetlerin sınıflandırılması konularına değinen tebliğci, kıyamet alâmetlerine doğrudan temas eden bir Kur’ân ayeti olmamasına rağmen, toplumların helâk oluşlarıyla ahlâkî çöküntü ve gönderilen peygamberlerin çağrılarına uymama arasında sebep-sonuç ilişkisi kuran birçok ayetin bulunmasını tezine delil olarak serdetti. Dolayısıyla ‘kişinin ölümünün aslında onun kıyameti olduğu’ fikrine vurgu yaptı.

Tebliğün müzakerecisi Prof. Dr. Ahmet Yücel, cahiliyede kıyamet inancının olmaması nedeniyle Peygamberimizin bu konuda aldığı yoğun tepkiye Kur’ân’ın cevap verdiğini söyledi. Kıyametin vaktini sadece Allah’ın bildiğine ve kıyamet vaktinin geleceğine Kur’ân ayetlerinde, alâmet olarak sadece Yecüc-Mecüc, Dabbetü’l-arz, duman ve ayın yarılması olayına yer verildiğini ve bunların da mahiyetlerinin bildirilmediğini belirtti. Fiten ve eşrâtü’s-sâa rivayetlerinin ise gerek sened gerekse metin yönünden zor bir alan olduğuna dikkat çeken Yücel, Sakallı’nın tebliğinde ayrıntılarıyla ele aldığı Cibril hadisi ile yetinmenin yeterli olmadığını, geleceğe dönük haberlerin titizlikle incelenmesi gerektiğini vurguladı. “Zira Kur’ân’ın gaybı bilemeyeceğine dair çok net ifadeler kullandığı bir Peygamberin, ileri görüşlülüğü ile nebevî uyarılarda bulunduğu düşünülebilirse de bunların sahlilik değeri çok iyi tespit edilmelidir” diyen müzakereci, kıyamet alâmetlerinin dinin aslî meselelerindenmiş gibi sunulmasını da eleştirdi. İnsanları karamsarlığa itip umutsuzluğa düşürmenin, hele bir de deprem gibi tabii afetleri alâmetler ile bağdaştırmanın yanlışlığını, diğer din ve kültürlerdeki kıyamet bilgisi ile elimizdeki rivayetlerin karşılaştırılması gerektiğini dile getirdi.

Üçüncü oturumun ikinci konuşmacısı Prof. Dr. Selahattin Polat ise, “Sünnetin Hayata İntikalindeki Gerilim Noktaları, Açmazlar ve Problemler” başlıklı

bir tebliğ sundu. Polat, tebliğin anlayışların, Sünnet’i yaşanılacak terek bunları şu şekilde sıralamak ve Kur’ân’ın Sünnet’i net’i uyulması zorunlu olmayılamak, Sünnet’in hayata aktarılmanın sorunu olarak görerek bir rak düşünmemek, Sünnet’e uymak algılamak ve Sünnet’in varlık toplumsallığını, gelenekselliğini

Daha sonra kâinatın zıtlıklarının durumlarını avantaj olarak aktarılmasında fert-toplum ilişkisi bireysel olarak yaşanması ile tıkanıklık gerilim olduğunu belirtti. “Sünnet Müslümanların sünneti yaşamaması de ancak sünnet toplumun müş bir toplumda bireysel sünneti sorguladı. Polat’a göre ikinci değişik grupların tercih ettikleri bu farklılıklara saygı gösterirken çağı sorunu idi. Sünnet ve de hem sünnet geleneğini sürdürdümüşme, hem de değişimin j me şeklindeki çok yönlü gerilim masında sorumlulukların ve s nasyonu ile ilgili açmazlara y nün halk kesimlerinden uzman bakını nasıl sağlayacağımızı s ğumuza temas ederken, sünnet nasıl bir öncülük ve rol üstle panmadan dünyaya mensubiy şelerini dile getirdi. Sonuçta konularda birbirinden bağıms madığını vurgularken, ilmî fa uzlaşmış olarak yürütülmesi nelik bazı sorularla tebliğini sı sebebiyle ilgiyle izlendi.

sosyal ve siyasî gözlemleri bazen tartışmasız doğruymuş gibi yorumda kullanmanın ve dinî metinlerin bir sanat eseri ya da herhangi birinin sözü gibi serbestçe yorumlanmasının hatalı olduğuna dikkat çekti. Sonuçta dinî naslar karşısında insanın kendi varlığını unutmadan kendi benini aşabilme şuuruna sahip olmasının nasları doğru yorumlamanın ön koşulu olduğunu belirtti.

Bu tebliğin müzakeresi ise, Doç. Dr. İbrahim Hatipoğlu tarafından gerçekleştirildi. Başlığın modern batı geleneğinin hadis yorumuna etkisini çağrıştırmasına ve girişin de bunu desteklemesine rağmen, sonradan konunun farklılaştığına dikkat çeken Hatipoğlu, ben merkezli yorum konusunda çok az araştırma bulunduğunu söyledi. Konuyu Esed ve Özel ile örneklendirmenin yeterli olmayacağını ve sadece bu iki modern dönem yorumcusunun tavrına oturan bir mantığın kurgulanamayacağını belirtti. Dolayısıyla aceleci karar ve yargılara varılmaması gerektiğine işaret eden Hatipoğlu, tebliğcinin modern dönem ben merkezliliği ile sufiyye arasında paralellik kurmasını da eleştirdi. Konu hakkındaki örneklendirmelerde farklı vasıflardaki ulema ve mütefekkirlerden alıntılar yapıldığını ve bir insicam oluşmadığını söylerken, klasik döneme ait iktibasların yeterli olmadığını da sözlerine ekledi.

Hadis ve Sünnet Sempozyumu'nun 12 Mayıs 2007 Cumartesi günü saat 14:00'da başlayan dördüncü ve son oturumu, toplantılar hakkında yapılan genel değerlendirme konuşmalarına ayrıldı. Oturumda ilk olarak Prof. Dr. İsmail Lütfi Çakan, ilahiyat camiası olarak birbirimizi dinlemeyi unuttuğumuzdan yakınlıkla, sempozyumun bu noktada ciddi bir katkı sağladığını belirtti. Ardından söz alan Prof. Dr. M. Hayri Kırbaçoğlu ise, alana inmekten korkan ve vaaz üslubunu terk edemeyen bir kafa yapısının değişmesi gerektiğini vurgulayarak, her bir ilahiyatçı aydını dünyaya duyarsız kalmak yerine "ben şunu yaptım" diyebilmeye davet etti. Bu bağlamda sunulan tebliğlerin tarihi anlatımlar olmaktan öteye geçmediğini söyleyen Kırbaçoğlu, bugün ile sünnetin arasını nasıl kapatacağımıza dair somut bir çözüm sunulmadığını savundu.

Değerlendirme oturumunun üçüncü konuşmacısı Prof. Dr. Nevzat Aşık, dinleyicileri bir otokritik yapmaya davet ederek, bireysel ve toplumsal alanda problem üretici değil aksine problem çözücü olan Peygamberimize ne kadar yakın olduğumuzu sordu. Prof. Dr. Ali Çelik, Mekke ve Medine dönemlerinde yaşanan değişim ve dönüşüm seyrinin farklılığına işaret ettiği değerlendirmesinde, bizim bugün Mekke'de yaşanan inanç, fikir, vicdan ve gönül eğitimine ihtiyacımız olduğunu belirtti. Dr. Nurettin Boyacılar ise, müfredatlara hadis tahrici dersi eklenmesinin öneminden bahsederek başladığı konuşmasında, tefsir ve tarih kitaplarına metin tenkidi yapılmasının, temel kaynaklarımızda bile halen eksik olan tahkikli metin inşasına el atılmasının, tahkik merkezleri

kurulup tahkik konulu tezler sunulmasının ve tez yazımında A1 kalitesinin gereğine vurgu yapıldığını belirtti.

Sempozyum tertip heyeti tarafından düzenlenen Prof. Dr. Zekeriya Güleç'in tebliğ ettikten sonra, Hazreti Ali'nin "Ben çok iş vardır" sözünü "Önceki zamanlar çok iş vardır" şeklinde çevirerek geliştiğini Hayri Kırbaçoğlu'nun ben merkezli yorumlarının muhtevalarını yok sayması, bir yüreklendirme konuşması değil, içerden bir üslûp önerdiğini sözünü etti.

Hadis ve Sünnet Sempozyumu'nun son oturumunun kalitesi, dinleyicilerin iktisadlarının lezzeti ve yurdun bir araya getirmesinin hoşnutluğunu belirtti.

Dr. Huriye MARTI

SÜ İlahiyat Fakültesi, Hadis